

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 27. juuni 2011. a määrus nr 60
 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning
 mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“

Lisa 8

(Kliimaministri 24.07.2023 määruse nr 39 sõnastuses)

**A1- ja A2-alamkategoria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise
 esmaõppe algastme õppekava**

Esmaõppe algaste			
Teooriaõpe		Sõiduõpe	
	Õppetunde		Sõidu- tunde
Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest		Juhi tööasend ja turvavarustus	
Iseseisvaks õppimiseks juhendamine		Mootorratta käsitlemine	
Liiklus kui süsteem			
Ohutu liiklemise põhimõtted			
Teiste liiklejatega arvestamine			
Mootorratta turvalisus			
Inimene sõidukijuhina			
Sõidu alustamine ja mootorratta asukoht sõites		Mootorratta juhtimine vähese liiklusega teel	
Sõidujärjekord sõites		Mootorratta juhtimine erinevates liiklusolukordades	
Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis			
Mootorratta peatamine ja sõidu lõpetamine			
Käitumine liiklusõnnetuse korral			
Grupis sõit			
Möödasõit, möödumine ja ümberpõige		Möödasõit, möödumine ja ümberpõige	
Sõidu plaanimine riski vältimise eesmärgil		Mootorratta juhtimine plaanitud teekonnal	
Keskkonda säästev mootorratta kasutamine			
Mootorratta juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes			
Minimaalne õppetundide arv	24		12
Teooria- ja sõidueksam Transpordiametis			

Esmase juhiloa saamine
Lõppaste
Juhiloa saamine

1. ESMAÕPPE ALGASTME ÕPIVÄLJUNDID

1.1. Teoriaõpe

1.1.1. Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest

Pärast koolitust õpilane:

1.1.1.1. teab juhiloa saamise tingimusi ja korda;

1.1.1.2. teab õppetöö korraldust;

1.1.1.3. teab õppetööd korraldavaid õigusakte ja dokumente;

1.1.1.4. on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määruses seatud juhikoolituse eesmärgid.

1.1.2. Iseseisvaks õppimiseks juhendamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.2.1. on valmis vastutama oma õppimise eest;

1.1.2.2. on koostanud individuaalse õppeplaani;

1.1.2.3. teab, kuidas autokool toetab iseseisvat õppimist ja kellelt saab vajaduse korral abi.

1.1.3. Liiklus kui süsteem

Pärast koolitust õpilane:

1.1.3.1. teab liiklussüsteemi eri osadega seotud termineid;

1.1.3.2. teab liikluskorralduse põhimõtteid, liikluskorraldusvahendite ja reguleerija märguannete tähendusi;

1.1.3.3. mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana;

1.1.3.4. teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele.

1.1.4. Ohutu liiklemise põhimõtted

Pärast koolitust õpilane:

1.1.4.1. mõistab, et ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgvahe hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine;

1.1.4.2. teab piki- ja külgvahe ning sõidukiiruse valimise reegleid;

1.1.4.3. teab märguandeid ja nende kasutamise reegleid;

1.1.4.4. on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted.

1.1.5. Teiste liiklejatega arvestamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.5.1. teab, et liikluses osaleb eri liiklejarühmi;

1.1.5.2. teab eri liiklejarühmade käitumise eripärasid;

1.1.5.3. teab eri liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähekaitstud liiklejad, suured sõidukid, eritalituse sõidukid jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid;

1.1.5.4. on olemas valmidus liikluses ohutuse tagamiseks arvestada eripäradega, mis on seotud eri liiklejarühmade ja sõidukiliikidega;

1.1.5.5. mõistab teiste liiklejatega ja sõitjatega arvestamise tähtsust;

1.1.5.6. on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähekaitstud liiklejatega, ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.

1.1.6. Mootorratta turvalisus

Pärast koolitust õpilane:

1.1.6.1. mõistab mootorratta kasutusjuhendiga tutvumise olulisust;

1.1.6.2. teab mootorratta tüüpe ja nende erinevusi ning iga tüübi kohta tegureid, mis suurendavad riske;

1.1.6.3. teab sõitjate- ja veoseveo ning turvavarustuse kasutamise nõudeid;

1.1.6.4. teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on motiveeritud turvavarustust kasutama;

1.1.6.5. teab mootorrattale istumise ja sellelt mahatulekuga seotud ettevaatusabinõusid;

1.1.6.6. teab mootorratta eri mehhanismide tööpõhimõtteid;

1.1.6.7. teab kasutatavale mootorrattale ajakohaseid tehnoseisundi nõudeid;

1.1.6.8. teab keskkonnanõudeid mootorratta kasutamisel;

1.1.6.9. teab kasutatava lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja mootorratta juhitavusele;

1.1.6.10. teab mootorratta pukseerimise reegleid.

1.1.7. Inimene sõidukijuhina

Pärast koolitust õpilane:

1.1.7.1. teab inimeste mitmesuguse liikluskäitumise põhjuseid;

1.1.7.2. teab, kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja plaanimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikkus enda juhtimisvõimest mõjutavad juhi käitumist, sealhulgas soov end tõestada ja liigne enesekindlus;

1.1.7.3. teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele;

1.1.7.4. on enda jaoks välja töötanud strateegiad ning oskab vältida kahjulikku mõju, mis tuleneb isiksusega või tervisliku seisundiga seotud asjaoludest ja võib mõjutada liikluskäitumist;

1.1.7.5. on oma eesmärkides ja käitumises motiveeritud väärtustama elu, ohutust ja keskkonnasäästlikkust.

1.1.8. Sõidu alustamine ja mootorratta asukoht sõites

Pärast koolitust õpilane:

1.1.8.1. teab, kuidas mootorrattaga ohutult sõitu alustada;

1.1.8.2. teab mootorratta asukoha valimise reegleid;

1.1.8.3. teab, kuidas valida mootorratta asukohta teel, et vältida riske ja säästa keskkonda;

1.1.8.4. on motiveeritud oma sõitu riskide vältimiseks ja keskkonna säästmiseks plaanima.

1.1.9. Sõidujärjekord sõites

Pärast koolitust õpilane:

1.1.9.1. oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramise liiklusreegleid;

1.1.9.2. omab ülevaadet teede lõikumisalade ja raudteeülesõidukoha ületamise riskidest ning nende vältimise võimalustest;

1.1.9.3. on motiveeritud vältima raudteeülesõidukoha ületamisega ning teede lõikumisalade ja teega külgnevate aladega seotud võimalikke ohte.

1.1.10. Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis

Pärast koolitust õpilane:

1.1.10.1. teab mootorratta juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel, võrreldes mootorratta juhtimisega asulas;

1.1.10.2. omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis mootorratta juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest;

1.1.10.3. on motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel mootorrattast juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet.

1.1.11. Mootorratta peatamine ja sõidu lõpetamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.11.1. teab mootorratta peatamise ja sõidu lõpetamise erinevusi;

1.1.11.2. oskab mootorratta peatamise ja sõidu lõpetamise reegleid rakendada probleemülesande lahendamisel;

1.1.11.3. teab ohtu suurendavaid tegureid mootorratta peatamisel ja sõidu lõpetamisel (pehme ja ebatasane pinnas, teekatte eripärast lähtuvad ohud, kallak ja tõus jms).

1.1.12. Käitumine liiklusõnnetuse korral

Pärast koolitust õpilane:

1.1.12.1. teab, kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda;

1.1.12.2. teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi;

1.1.12.3. teab kohustusliku liikluskindlustuse ja kaskokindlustusega seonduvat.

1.1.13. Grupis sõit

Pärast koolitust õpilane:

1.1.13.1. teab grupi ülesehitamise eri võimalusi (grupis olevate mootorrataste asukoht teel), lähtudes grupi suurusest, tee iseärasustest, sõidu eesmärgist, mootorratta iseärasustest, juhtide kogemusest jms;

1.1.13.2. mõistab, et grupi ülesehitusest sõltub sõidu ohutus;

1.1.13.3. teab grupis sõidul teabe vahetamise eri võimalusi (käeviiped, raadiojaamade kasutamine, navigatsiooniseadmete kasutamine);

1.1.13.4. mõistab, et enne grupis sõidu algust on tähtis leppida kokku ohutuse tagamiseks vajaliku teabe vahetamise viisid.

1.1.14. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

1.1.14.1. teab mootorrattaga möödasõidu, möödumise ja ümberpõikega seotud erinevusi (grupis sõidul, mootorratta tüübist olenevad jms);

1.1.14.2. mõistab, et teel, kus pärisuunas on kaks või enam teekattemärgistega tähistatud sõidurada, on tiheda liikluse korral ohtlik mööduda eessõitvatest sõidukitest, kui kõik rajad on ühtlaselt koormatud.

1.1.15. Sõidu plaanimine riski vältimise eesmärgil

Pärast koolitust õpilane:

1.1.15.1. teab, milliseid ettevalmistusi tuleb enne pikemat või lühemat sõitu teha;

1.1.15.2. mõistab, et sõidu plaanimisega on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;

1.1.15.3. on motiveeritud sõitu plaanima;

1.1.15.4. teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine jms).

1.1.16. Keskkonda säästev mootorratta kasutamine

Pärast koolitust õpilane:

1.1.16.1. teab, kuidas mootorratta kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada;

1.1.16.2. oskab leida mootorratta kasutusjuhendist teavet keskkonna säästmise kohta;

1.1.16.3. teab, kuidas jälgida kütusekulu;

1.1.16.4. on mootorratta kasutamisel motiveeritud keskkonda säästma;

1.1.16.5. mõistab, et säästlik sõiduviis on ühtlasi ohutu sõiduviis.

1.1.17. Mootorratta juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes

Pärast koolitust õpilane:

1.1.17.1. teab mootorrattale mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid mootorrattaga sõitmisel arvestada;

1.1.17.2. teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes mootorratta juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte oma käitumisega vältida;

1.1.17.3. teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites ning parkimisel ja peatumisel, sh hädapeatuse korral;

1.1.17.4. mõistab, et pimedal ajal on nähtavus palju halvem kui valgel ajal, vaatamata tulede õigele kasutamisele, ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega;

1.1.17.5. on motiveeritud sõitma oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgahega;

1.1.17.6. saab aru pimedal ajal esinevatest ohtudest, eriti neist, mis puudutavad kergliiklust.

1.2. Sõiduõpe

1.2.1. Juhi tööasend ja turvavarustus

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.1.1. oskab teha mootorratta sõidueelset kontrolli, vajaduse korral kasutades mootorratta käsiraamatut;
- 1.2.1.2. oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks;
- 1.2.1.3. oskab kasutada mootorratta turvavarustust ja aidata kaassõitjatel turvavarustust kinnitada, samuti selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust;
- 1.2.1.4. oskab kasutada mootorrattale paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid;
- 1.2.1.5. teab juhi valest tööasendist ja turvavarustuse valest kasutamisest tulenevaid ohte;
- 1.2.1.6. on motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjatelt.

1.2.2. Mootorratta käsitsemine

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.2.1. oskab käsitseda mootorrattast ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, et jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teel;
- 1.2.2.2. teab mootorratta vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale ning oskab sooritada erimanöövreid;
- 1.2.2.3. omab realistlikku arusaama mootorratta käsitlemisega seotud isiklikest tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.2.4. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud mootorratta käsitlemisega, ning oskab käitumises nendega arvestada;
- 1.2.2.5. on motiveeritud mootorrattast käsitsema ohutult ja keskkonda säästvalt.

1.2.3. Mootorratta juhtimine vähese liiklusega teel

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.3.1. oskab käsitseda mootorrattast ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, et alustada sõidu õppimist eri liiklussituatsioonides;
- 1.2.3.2. omab vajalikke oskusi vähese liiklusega teel liiklemiseks;
- 1.2.3.3. oskab peatuda ja parkida teel;
- 1.2.3.4. teab vähese liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida;
- 1.2.3.5. mõistab, et juhil kui suurema ohuallika valdajal tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;
- 1.2.3.6. omab realistlikku arusaama vähese liiklusega teel sõitmisega seotud isiklikest tugevatest ja nõrkadest külgedest;
- 1.2.3.7. tajub ja teab isiklike nõrku külgi, mis on seotud mootorratta juhtimisega vähese liiklusega teel, ning oskab oma käitumises nendega arvestada.

1.2.4. Mootorratta juhtimine erinevates liiklusolukordades

Pärast koolitust õpilane:

- 1.2.4.1. oskab keerulisema ja tihedama liiklusega teel käsitseda mootorrattast ohutult ja keskkonda säästvalt;
- 1.2.4.2. oskab teel eri liiklusolukordades kasutada asjakohaseid toimetulekuoskusi;

1.2.4.3. teab eri liiklusedusega teel sõitmisega seotud ohte ja oskab neid oma käitumisega vältida;

1.2.4.4. mõistab, et juhil kui suurema ohuallika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest;

1.2.4.5. omab realistlikku arusaama eri liiklusedusega teedel sõitmisega seotud isiklikest tugevatest ja nõrkadest külgedest;

1.2.4.6. tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud mootorratta juhtimisega eri liiklusedusega teedel, ning oskab liikluskäitumises nendega arvestada;

1.2.4.7. on võimeline kohanema liikluses toimuvate muutustega;

1.2.4.8. on võimeline hindama võimaliku liiklusohtliku olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt;

1.2.4.9. on võimeline liiklusoludega arvestades mootorrattast juhtima kindlal teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.

1.2.5. Möödasõit, möödumine ja ümberpõige

Pärast koolitust õpilane:

1.2.5.1. oskab hinnata ohutuks möödasõiduks vajalike eelduste olemasolu;

1.2.5.2. mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver;

1.2.5.3. oskab ohutult mööda sõita nii päri- kui ka vastassuunavööndi kaudu;

1.2.5.4. oskab käituda möödasõidetava rollis;

1.2.5.5. omab realistlikku arusaama isiklikest tugevatest ja nõrkadest külgedest, mis on seotud möödasõidu, möödumise ja ümberpõikega.

1.2.6. Mootorratta juhtimine plaanitud teekonnal

Pärast koolitust õpilane:

1.2.6.1. oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu plaanida ja koostatud plaani järgi sõita;

1.2.6.2. mõistab, et sõidu plaanimisega on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust;

1.2.6.3. on motiveeritud sõitu plaanida, et vältida riske ja säästa keskkonda;

1.2.6.4. sõiduteekonda kavandades hindab ja võtab arvesse tegureid, mis võivad mõjutada tema kui juhi käitumist, näiteks elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus ja halb nägemine.